

SPORT MENEJMENTI SOHASIDA GENDER TENGLIGI MASALALARI

Mamurova Aydana Erjan qizi

O'zbekiston davlat jismoniy tarbiya va sport universitetining Jismoniy tarbiya va sport menejmenti, sport tadbirlarini tashkil etish yo'nalishining 2-kurs bakalavriat talabasi.

<https://doi.org/10.5281/zenodo.15520140>

mamurovaaidana@gmail.com

Annotatsiya. Mazkur maqolada sport menejmenti sohasida gender tengligi masalalari tahlil qilinadi. Unda ayollarning sport boshqaruvidagi ishtiroki, mavjud to'siqlar, ilg'or tajribalar va gender tengligini ta'minlash bo'yicha takliflar keltirilgan. Maqola sport tizimidagi adolatli va inklyuziv boshqaruvga erishish yo'llarini ko'rsatishga qaratilgan.

Kalit so'zlar: Gender tengligi, sport menejmenti, ayollar yetakchiligi, diskriminatsiya, inklyuziya, sport siyosati.

Аннотация. В данной статье рассматриваются вопросы гендерного равенства в сфере спортивного менеджмента. Особое внимание уделяется участию женщин в управлении спортом, существующим барьерам, международному опыту и рекомендациям по обеспечению равных возможностей. Цель статьи — проанализировать текущую ситуацию и предложить практические пути достижения справедливого и инклюзивного управления в спортивной отрасли.

Ключевые слова: гендерное равенство, спортивный менеджмент, лидерство женщин, дискриминация, инклюзия, спортивная политика.

Abstract. This article explores issues of gender equality in the field of sports management. It focuses on women's participation in sports leadership, existing barriers, international best practices, and recommendations for ensuring equal opportunities. The aim of the article is to analyze the current situation and offer practical ways to achieve fair and inclusive governance in the sports sector.

Keywords: gender equality, sports management, women's leadership, discrimination, inclusion, sports policy.

Kirish

So'nggi yillarda sport nafaqat jismoniy faoliyat yoki raqobat maydoni sifatida, balki kuchli ijtimoiy institut sifatida ham ko'rilmogda. Sport tizimi jamiyatdagi turli ijtimoiy muammolar, xususan, gender tengligi masalalarini ham o'zida mujassam etgan. Ayniqsa, sport menejmenti — sport tashkilotlari, federatsiyalar, klublar va musobaqalar boshqaruvi sohasida gender tengligining ta'minlanishi dolzarb masalaga aylangan.

Asosiy qism

1. Gender tengligining umumiy tushunchasi va sport menejmentidagi roli.

Gender tengligi — erkaklar va ayollar teng huquqli bo'lishi, imkoniyatlarga ega bo'lishi va qarorlar qabul qilish jarayonlarida teng ishtirok etishini anglatadi. Sport menejmenti sohasida bu tenglik ayollarning rahbarlik lavozimlariga chiqishi, sport siyosatini shakllantirishdagi ishtiroki va sport muassasalarida teng mehnat sharoitlariga ega bo'lishini o'z ichiga oladi.

2. Ayollarning sport boshqaruvida ishtiroki: mavjud holat.

Ko'plab davlatlarda sport boshqaruvi erkaklar tomonidan ustun nazorat qilinadi.

O'zbekiston va boshqa Markaziy Osiyo mamlakatlarida sport federatsiyalari rahbariyatida ayollarning soni juda kam. Global miqyosda esa 2024 yildagi xalqaro tadqiqotlarga ko'ra, sport tashkilotlarida rahbar ayollar ulushi 20–25% atrofida.

3. Mavjud muammolar va to'siqlar

- Madaniy va ijtimoiy stereotiplar: Ayollarning sportga va sport boshqaruviga yaroqsiz deb qaralishi.

- Imkoniyatlar yetishmasligi: Ta'lim, treninglar va mentorlik dasturlarida ayollarni qo'llab-quvvatlovchi mexanizmlarning zaifligi.

- Diskriminatsiya va nohaqlik: Ish haqi farqlari, lavozimda ko'tarilishdagi to'siqlar.

- Yetakchilik modelining erkaklarga yo'naltirilganligi: Ko'pchilik sport tashkilotlarida erkaklarcha boshqaruv uslubi standart sifatida qabul qilingan.

4. Ilg'or tajribalar va yutuqlar.

Dunyo bo'yicha ko'plab ilg'or amaliyotlar mavjud. Masalan, Skandinaviya davlatlari, Kanada va Avstraliya sport tashkilotlarida gender kvotalari joriy qilinib, ayollarning rahbarlik lavozimlariga chiqishi uchun alohida strategiyalar ishlab chiqilgan. Xalqaro Olimpiya Qo'mitasi (IOC) 2020 yilda gender tengligi bo'yicha harakat rejasi e'lon qilgan.

5. Tavsiya va xulosalar

- Tizimli o'quv va trening dasturlarini joriy etish: Ayollarni menejment sohasiga jalb qilish va ularni tayyorlash.

- Gender monitoring tizimini joriy etish: Sport tashkilotlarida erkak va ayol xodimlar o'rtasidagi tenglikni doimiy nazorat qilish.

- Huquqiy asoslarni mustahkamlash: Gender tengligi bo'yicha maxsus qonunlar va me'yoriy hujjatlar ishlab chiqish.

- Jamoatchilik ongini o'zgartirish: Ommaviy axborot vositalari orqali stereotiplarga qarshi kurashish.

Xulosa

Sport menejmenti sohasida gender tengligining ta'minlanishi faqat adolatli tizim emas, balki samaradorlikni oshiruvchi omil hamdir. Ayollarning sport boshqaruvidagi ishtiroki nafaqat tashkilotlar darajasida, balki keng jamiyat uchun ham ijobiy o'zgarishlar olib keladi. Shu sababli bu masalaga davlat, jamoat tashkilotlari va sport tizimining o'zi tomonidan jiddiy e'tibor qaratilishi lozim.

REFERENCES

1. International Olympic Committee (IOC). (2020). Gender Equality Review Project Report. Lausanne: IOC Publications.
2. <https://olympics.com/ioc/gender-equality>
3. UNESCO. (2015). International Charter of Physical Education, Physical Activity and Sport.
4. <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000235409>
5. Hoeber, L., & Shaw, S. (2018). Gender diversity and sport leadership: From silence to action. In *Managing Sport Organizations* (3rd ed.), Routledge.
6. Hylton, K. (2013). *Sport Development: Policy, Process and Practice* (2nd ed.). Routledge.
7. O'zbekiston Respublikasi Jismoniy tarbiya va sport vazirligi. (2022). Sport tashkilotlarida

- gender tengligini ta'minlash konsepsiyasi. Toshkent.
8. Norman, L. (2010). Bearing the burden of doubt: Female coaches' experiences of gender bias in sport. *International Review for the Sociology of Sport*, 45(4), 491–506.
 9. European Commission. (2014). *Gender Equality in Sport: Proposal for Strategic Actions 2014–2020*. Brussels.
 10. <https://ec.europa.eu/assets/eac/sport/library/documents>
 11. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining qarori. (2019). "Sportni rivojlantirish orqali sog'lom turmush tarzini shakllantirish chora-tadbirlari to'g'risida". PQ–4479-son, 2019-yil 4-oktabr.
 12. Claringbould, I., & Knoppers, A. (2012). Paradoxical practices of gender in sport leadership. *Journal of Sport Management*, 26(5), 404–416.